

Stanowisko Zarządu Stowarzyszenia Gmin i Powiatów Wielkopolski z dnia 15 lutego 2023 roku

w sprawie: zagospodarowania niesprzedanego węgla w określonym ustawowo czasie, dystrybuowanego na podstawie Ustawy o zakupie preferencyjnym paliwa stałego dla gospodarstw domowych z dnia 27 października 2022 roku

Przyjęta jesienią 2022 roku *Ustawa o zakupie preferencyjnym paliwa stałego dla gospodarstw domowych*, zapewniła rozwiązania pozwalające na zakup i dystrybucję węgla przez samorządy lokalne, lub inne podmioty gwarantujące preferencyjną dystrybucję surowca. Dostarczycielami paliwa były określone odpowiednim rozporządzeniem spółki państwowe, których obowiązkiem była sprzedaż surowców na podstawie zamówienia wynikającego z lokalnych potrzeb.

Już pod koniec 2022 roku strona samorządowa sygnalizował potrzebę przyjęcia odpowiednich rozwiązań, które pozwoliłyby zagospodarować węgiel, który pozostałby w samorządowych zasobach po ustawowym okresie jego preferencyjnego dystrybuowania. Ministerstwo Aktywów Państwowych już wówczas stwierdzało jednoznacznie, że do rozwiązania tego problemu, niezbędna będzie nowelizacja Ustawy z dnia 27 października 2022 roku. Działania te zostały zapowiedziane przez Podsekretarza stanu MAP Karola Rabendę, podczas posiedzenia Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego 25 stycznia 2023 roku.

Cieszymy się, że Rząd RP przystępuje do odpowiednich działań w ww. zakresie. Biorąc pod uwagę ów fakt, Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Wielkopolski, na podstawie przeprowadzonej dyskusji wśród gmin zaangażowanych w dystrybucje paliwa, pragnie zwrócić uwagę na rozwiązania, których legislacyjne zaistnienie należy rozważyć.

1. Zasadna jest zmiana Ustawy, tak aby gmina mogła nadwyżkę takiego węgla sprzedać, gdyż uniknie się kosztów jego składowania, dozoru i ubezpieczenia w okresie do rozpoczęcia kolejnego sezonu grzewczego.
2. Ważne byłoby umożliwienie sprzedania surowca składowi węgla, z którym jest podpisana umowa na wydawanie go mieszkańcom. To szybkie i proste rozwiązanie problemu z nadwyżką, gdyż węgiel jest już na tym składzie i unika się dodatkowych kosztów na jego załadunek i przewiezienie do ostatecznego kupca.
3. Oczekiwana byłaby możliwość uzyskania na własność przez samorządy niesprzedanego węgla z przeznaczeniem na zaspokojenie potrzeb komunalnych np. na ogrzewanie świetlic wiejskich i jednostek podległych – np. szkół.
4. Samorządy lokalne chciałyby również mieć możliwość przekazywania tego surowca jako pomoc w naturze przyznawaną przez Ośrodki Pomocy Społecznej.
5. Warto zwrócić uwagę, że węgiel który pozostanie na składach, ze względu na różnicę między stosowanym a dostępnym sortymentem, nie zawsze będzie mógł zostać spożytkowany lokalnie przez jednostki komunalne. Poza tym ceny paliwa przyjęte do taryfy zatwierdzonej przez URE są znacznie niższe niż te rynkowe, co również może wpłynąć na opłacalność całego procesu. Dlatego oprócz umożliwienia wejścia w posiadanie na lokalne potrzeby, w procesie nowelizacyjnym warto zapewnić:
 - Stworzenie możliwości zwiększenia limitu zakupu zainteresowanym uprawnionym mieszkańcom (np. do 5-6 ton),
 - Wydłużenie, lub nielimitowanie ustawowego terminu dystrybuowania węgla i sprzedaż do wyczerpania na składzie
 - Stworzenie możliwości odkupienia węgla przez miejscowe składy po cenie sprzedaży mieszkańcom,
 - Stworzenie możliwości odkupienia surowca przez gminę wykazującą zapotrzebowanie od gminy, w której węgiel pozostał.
 - Stworzenie możliwości sprzedaży surowca mieszkańcom w sąsiedniej gminie
6. Dodatkowo koniecznym byłoby umożliwienie gminom uregulowanie faktur za zakupiony węgiel w terminie późniejszym - z uwagi na spadek zainteresowania węglem gminnym, może dojść do sytuacji, iż gminy nie pozyskają środków finansowych w wysokości wystarczającej na pokrycie ceny zakupionego węgla.

Powyższe mechanizmy z pewnością pozwolą zminimalizować problemy pozostania surowca w gminnych zasobach. Kwestią kontrowersyjną i nie w pełni zabezpieczającą interesy gmin, jest kwestia kosztów za wejście w posiadanie węgla, który byłby do dyspozycji JST na podstawie znowelizowanych zasad. W przypadku stworzenia możliwości „odkupu” pozostałego surowca, kwestią otwartą, problematyczną, a także stwarzającą ryzyko finansowe, jest ustalenie ceny która powinna w tym przypadku obowiązywać w relacji gmina – dystrybutor. Jeżeli ustalona zostanie tzw. cena rynkowa, to w przypadku gdy okaże się ona wyższa niż 1500 zł, wówczas gminy będą ponosić koszty różnicy cenowej. Rozwiązaniem mogłaby być ustawowa regulacja zezwalająca na sprzedaż surowca za cenę wyższą niż 2000 zł za tonę, choć w przypadku spadku ceny rynkowej, nie będzie to korzystne rozwiązanie dla JST. Aby uniknąć takiej sytuacji, warto rozważyć możliwość zwrotu węgla po cenie zakupu. Ta funkcja byłaby najłatwiejsza do realizacji w 60 – dniowym okresie opłaty za fakturę, aby uniknąć transferu finansowego dla niewykorzystanej partii surowca.

Przedstawiciele wielkopolskich samorządów lokalnych apelują o wzięcie pod uwagę powyższych rozwiązań, ale również uwzględnienie obaw związanych z dodatkowymi kosztami, które mogą wiązać się z nie do końca zrealizowanym zadaniem, na co JST nie miały do końca wpływu. Dlatego podjęcie działań legislacyjnych powinno mieć jak najszerszy wymiar i oferować różne rozwiązania, aby zminimalizować koszty zamknięcia działań podjętych w ramach Ustawy o zakupie preferencyjnym paliwa stałego dla gospodarstw domowych z dnia 27 października 2022 roku

Przewodniczący SGiPW

Jacek Gursz